

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
קידום נוער – היל"ה
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון
"לא לוותר על אף אחד לא לוותר לאף אחד"

שוב היא כאן - שנת הלימודים בקידום נוער היל"ה פתיחת שנה תשפ"א

"כי איתה כמו תמיד אין עבר ואין עתיד
רק הרגע החולף לא חוזר, יפה, כואב
והכל פתאום אחר, מסוער יותר,
מהיר יותר, יפה יותר, אחר."

עלי מוהר

תמה חופשת הקיץ, שנה חדשה עומדת בפתח, אבל הפעם, בשונה מהרגיל, השנה החדשה נדמית קצת כמו אורח זר. במקום התרגשות של התחלה ותקווה לקראת הזדמנויות חדשות, השנה החדשה מביאה עימה אי וודאות, פערים כלכליים מתרחבים ומגבלות המחייבות שינויים עמוקים בהרגלי החיים של כולנו. הרבה משתנה סביבנו: המצב הכלכלי לוט בערפל, צעירים רבים מוצאים את עצמם ללא פרנסה ומבוגרים מבודדים כתוצאה מהחשש הבריאותי. הערים "האדומות" – מבחינת תחלואת קורונה - הן גם לעיתים קרובות מוקדים של סיכון ונשירה. לרוב מדובר באותן רשויות שבהן אנחנו כבר פועלים באופן מאומץ. תוך כדי תנועה- אנחנו לומדים על למידה היברידית/משולבת, על טיפול פרטני מרחוק, על קידום דיאלוג עם ההורים. והנה הגיע חודש ספטמבר ואנחנו מצויים עדיין בחוויה של מבצע מתגלגל...

אומרים שממשבר אפשר לצמוח, אבל מה זה אומר? בשנת 1919, בעוד אירופה מתמודדת עם התוצאות הנוראות של ההרג וההרס של מלחמת העולם הראשונה ונאבקת במגפת השפעת הספרדית, כתב זיגמונד פרויד את ספרו "האל-ביתי" ("המאויס" בתרגום קודם). בספר הוא ביקש לבחון מחדש את המקור של תחושת האיום והחרדה שחווינו רבים כתוצאה מהאירועים הקשים. לטענת פרויד - חרדה היא מפגש עם יסוד מוכר, זה שניתן היה שלא להתמודד איתו בעבר, אולם כעת הוא פורץ בעוצמה אל החיים. בלשון פסיכואנליטית - זוהי חזרתו של המודחק.

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
קידום נוער – היל"ה
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון
"לא לוותר על אף אחד לא לוותר לאף אחד"

עבור פרויד, מה שהיה ביתי ומוכר נחוה לפתע כזר, וכך גם חשנו אנחנו, למשל כאשר מפגשים אישיים הפכו לוורטואליים בזום, וכשבית הפך להיות מקום עבודה ומרחב לימוד. בעוד שדברים שנראו טבעיים וברורים נעשו פתאום שבריריים -כפי שהרגישו רבים שקיבלו מכתב התראה לפני פיטורין או הוצאה לחל"ת. כתוצאה מכך הקשר והזיקה אל הבית עצמו (כמו גם הקהילה, המדינה) מוצבים בסימן שאלה, ועימם גם הרבה הנחות יסוד לגבי הזהות האישית והיחסים החברתיים: מהו הערך שלנו ושל עבודתנו? כיצד להכין את בני הנוער לעולם המשתנה שגם אנחנו לא מבינים לגמרי את כלליו? מהי נשירה בעולם של חינוך וירטואלי? כיצד פועלים לצמצום פערים שיוצרת הלמידה מרחוק? השאלות האלה במידה רבה מלוות אותנו כבר שנים ארוכות, אולם כתוצאה מהמשבר הן נעשו אקוטיות ומחייבות אותנו להיערך ולפעול אחרת.

זהו רגע מורכב לכולנו- שפרויד עומד עליו, ושאותו הוא מבקש להדגיש בפני בני דורו המתמודדים עם הפצעים והצלקות שהותירה המלחמה: לצמוח ממשבר משמעו התמודדות במקום הדחקה של אותם יסודות קשים, מה שמאפשר לא "חזרה לשגרה" (אל אותה ביתיות כוזבת) אלא **התגייסות לעבודה על בנייה מחודשת ותיקון של הבית המשותף.**

ההתארגנויות וההפגנות של הנערות והנערים בשבועות האחרונים, תלמידי ובוגרי היל"ה, היו מעוררות השראה. הדוברים בהן חזרו שוב ושוב והתעקשו על המילה **בית** והדגישו כי התוכנית יצרה עבורם חוויה משמעותית של תיקון. הם דברו על מערכת חינוכית-טיפולית הקשובה להם והמגויסת לטובתם, על חינוך שמתאים את עצמו ללומדים ולא להיפך, על קשר אישי ותמיכה בלתי מתפשרת, על מרחב שבו הם יכולים להביא את עצמם כפי שהם ולא לעטות מסיכות (למעט בקורונה) או לשחק תפקידים.

חשוב להקשיב ולאסוף את האמירות החשובות האלה. התלמידים דברו בכנות גדולה ולא חששו לתאר את הכאבים, את ההתמודדויות הלא-פשוטות וגם את הכישלונות, וחשפו סיפורים אישיים קשים.

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
קידום נוער – היל"ה
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון
"לא לוותר על אף אחד לא לוותר לאף אחד"

כל סיפור כזה הוא שיעור מאלף בצמיחה מתוך משבר, של יכולת ליצור זהות וביתיות בעולם - מתוך אותה תחושה קשה של ניתוק. סיפור כזה מלמד לא רק על יכולת מרשימה של התארגנות ועזרה עצמית אלא שיעור בתיקון חברתי כללי. בהפגנות הם הציגו אמירה ברורה: היל"ה יצרה עבורנו בית שלא ויתר עלינו ואנחנו לא מוכנים לוותר עליו. אז שוב היא כאן, תחילת השנה, אבל גם הכל פתאום אחר, מסוער יותר, מהיר יותר, יפה יותר- אחר. המחויבות והמסירות שלכם אינן בגדר מובן מאליו, והיכולת המופלאה שלכם להמשיך ולפעול למען הנערות והנערים בקידום נוער-היל"ה ובני משפחותיהם היא הרבה מעבר ממחויבות למקום עבודה או אחריות מקצועית. בכך טמון המפתח להתמודדות עם משברים כמו אלה, שחוינו לצערי מספר פעמים במהלך השנה הנוכחית, וגם מה שיבטיח שנמשיך למלא את תפקידנו בהצלחה – למרות הקשיים שבדרך. אני מאחלת לכולנו שנדע לפעול למען אחרים, ובתוך כך גם להמשיך וליצור את אותם רגעים חולפים של יופי ומשמעות עבור עצמנו.

שנה טובה, בריאה ומלאה סיפוק בעשייה לכולכם,
יפעת